

fåede 2 måneder, når varetægtsurrogattiden lægges sammen med en ungdomssanktion.

Et ganske betydeligt problem med de unge, der indtil nu har været idømt ungdomssanktion og/eller har befundet sig på sikrede institutioner, er, at mange af dem faktisk lider af uopdagede psykiske sygdomme.

En undersøgelse af alle unge kriminelle under 18 år, som i løbet af et år sad varetægtsfængslet på Sjælland, peger på, at syv ud af ti lider af en eller flere psykiske sygdomme. Dette er i sig selv problematisk. Men hvad værre er: Det bliver som oftest ikke opdaget, og personalet er ikke uddannet til at tackle disse problemer. Det forekom endvidere, at der var unge, som var decideret retarderede, hvilket var uopdaget.

Når der ikke bliver taget hånd om de unge, der har en psykisk lidelse, så er der ikke tale om behandling. For at sikre, at ungdomssanktionen får det bedst mulige resultat, er det vigtigt at finde de unge, der har behov for lægebehandling. Derfor mener forslagsstillerne, at en screening for psykiske lidelser bør være obligatorisk og indgå meget tidligt (gerne inden dommen) i det 2-måneders-ophold på den sikrede institution, således at diagnosticering og eventuel nødvendig behandling indgår i ungdomssanktionens videre forløb.

Vi ved, at tilliden til voksne og en tæt voksenkontakt er et af kardinalpunkterne, hvis en ung kriminel skal ændre adfærd. Og vi ved også fra andre undersøgelser, at et bånd mellem et barn og en voksen er utrolig vigtigt – et barn har brug for mindst én voksen, der sætter dette barn meget højt. For den gruppe af unge, som berøres af ungdomssanktionen, er fraværet af god voksenkontakt en ikke uvæsentlig del af den negative sociale arv og bagage. Det må derfor være en central opgave for kommunerne at hjælpe den unge med at få en relation med en voksen, der bygger på troværdighed, ansvarlighed, fasthed og seriøsitet.

Kontaktpersonen skal så vidt muligt være en, som den unge hidtil har haft tilknyttet, og som følger med hele vejen igennem og er der bagefter. Et godt efterværn er også vigtigt, så den unge ikke falder tilbage i uhensigtsmæssige miljøer. Vi ser ofte unge kriminelle være tiltrukket af rockermiljøer og den voksenkontakt, respekt og opmærksomhed, de får dér. Det må ikke være rockere, de unge har som mulighed for at vælge, når de søger voksenkontakt.

Endvidere finder forslagsstillerne, at en forudsætning for, at den unge anerkender ungdomssanktionen som en behandling og mulighed for at komme væk fra den kriminelle løbebane, er, at den unge har overblik over hele forløbet fra starten af. Derfor skal kommunerne være forpligtede til at udarbejde en holdbar handleplan og sørge for, at den unge kender det plan-

lagte forløb. Kommunerne er allerede pålagt at udarbejde en handleplan i medfør af servicelovens § 58 a, stk. 3, og handleplanen skal udarbejdes i samarbejde med den unge og dennes familie.

Ansatte fra de sikrede institutioner peger på, at der findes eksempler på, at handleplanen ikke bliver fulgt, bliver ændret eller ikke udarbejdes hurtigt nok, hvilket er til stor frustration for den unge og kan ødelægge et ellers godt forløb. Der kan naturligvis være behov for ændringer og justeringer undervejs, hvis forløbet går i fisk, men forslagsstillerne finder det vigtigt, at den unge kan se forløbet og genkender sig selv i et positivt endemål.

Det er derfor helt afgørende, at handleplanen i udgangspunktet er realistisk, er grundigt forberedt og kun ændres efter dialog med den unge, så den unge forstår, hvorfor den skal ændres.

Der findes ingen vejledning til ungdomssanktionen, og med hensyn til magtanvendelse over for de unge findes kun en bekendtgørelse – til og med en ganske upræcis en af slagsen, der er ganske uanvendelig i praksis. De ansatte på sikrede institutioner efterlyser vejledninger på begge områder (Socialrådgiveren den 18. december 2002, Bente Terkelsen m.fl.), og høringen om unge kriminelle (den 8. december 2003 på Christiansborg) viste, at der er stor forskel på, hvordan magtanvendelsesbekendtgørelsen tolkes. Det er helt utilstrækkeligt.

Da magtanvendelse over for demente og dilemmaet mellem selvbestemmelse og omsorg blev diskuteret for nogle år siden, var der betydelig politisk interesse for og engagement i sagen. Dengang var Folketinget inddraget, og socialministeren nedsatte udvalget om psykisk handicappedes retssikkerhed i erkendelse af, at et så vanskeligt emne kræver nøje overvejelser, inden der ændres i lovgivningen og skrives vejledninger.

Når det gælder ungdomssanktionen, er dilemmaet mellem selvbestemmelse og omsorg imidlertid også meget tydeligt. Skal man tilbageholde unge fysisk, hvis deres handlinger er ved at føre dem ud i skadelige situationer, eller er det et overgreb? På førromtalte høring citerede en af deltagerne fra Solhaven (der er en af de institutioner, der har succes med de mest vanskelige unge. Se bl.a. Benny Lihme: »Det er så fucking træls« fra 1999), en ung, der har boet hos dem:

»Den eneste grund til, at jeg er blevet hos jer, er, fordi jeg ved, at I kan styre mig, hvis jeg mister kontrollen.«

På Solhaven fortolker man magtanvendelsesbekendtgørelsen således, at det er omsorgspligten, der er i højsædet. De ansatte har pligt til at forhindre den